

JÁ JEN OHLAŠUJI

Řekl: "Jsem hlas volajícího na poušti: Urovňte cestu Páně - jak řekl prorok Izaiáš." (Jan 1:23)

1. čtení: Izajáš 61

Základ kázání: Jan 1:6-8.19-28

Milí bratři, milé sestry,

první adventní neděle se ptal Karel Hanza našich dětí v nedělní škole, co ví o Janu Křtiteli. A co o něm víme my, dospělí? Z prvních tří evangelií, tedy z Matouše (Mt 3; Mt 11; Mt 14), Marka (Mk 1; Mk 6) a Lukáše (L 1; L 3), toho víme o této zvláštní postavě docela dost. Vymodlený syn kněze Zachariáše a jeho ženy Alžběty. Jako dospělý ohlašoval příchod Božího království v čele s přicházejícím Mesiášem. A křtil přítomní lidi v řece Jordánu, na odpuštění hříchů. Vedl je ke skutečnému, nejen hranému pokání. K vnitřní změně srdce, které promění celý způsob života. Jan se živil zvláště, medem divokých včel a kobyčkami. Zvláště se i oblékal, do velbloudí kůže. Bydlel v pustině, daleko od cvrkotu města. Blízko cvrkotu kobylek, které pojídal. Prostě asketa. Lidé ho milovali. Náboženské a politické autority ho zas tak rády neměly. Jan nakonec skončil ve vězení, kde ho tetrarcha Herodes donutil položit hlavu na špalek. Ale na svobodě ještě stačil pokřtít našeho Spasitele, byť se mu tento Ježíšův nápad ze začátku vůbec nezamlouval. Ježíš o něm tvrdil, že Jan je sám prorok Eliáš. Ohlašovatel Mesiáše. A také, že je největším ze všech lidí, kteří se kdy zrodili z ženy. To všechno, a ještě mnohem více, vyprávějí první tři evangelisté o Janu Křtiteli.

Ne tak čtvrtý evangelista. Ne tak Jan. On nám o Janu Křtiteli vypráví velice úsporně. Jistě to byl autorův záměr: Říct toho o něm co nejméně. Proč? Že by snad evangelista Jan o této postavě pochyboval? Že by ho snad neměl v oblibě? Že by snad měl strach, že Jan Křtitel by v jeho vyprávění mohl zastínit tu nejdůležitější postavu lidských dějin, Pána Ježíše Krista? Nemyslím si. Ta úspornost má zřejmě podtrhnout Janovu pokoru. Jako by si sám Jan přál, aby se o něm málo mluvilo, málo přemýšlelo, málo se na něj vzpomínalo. Jako by sám prosil pisatele čtvrtého evangelia: *Prosím tě, o mně se moc nezmiňuj. Ve srovnání s Mesiášem nestojím vůbec za zmínku.*

Vždyť obraz Jana Křtitele v Janově evangeliu, byť velice úsporný, jasně vypovídá o jeho pokoře. O jeho sebezapření. Připomíná mi to některé obrazy slavných malířů, kteří někde na kraj obrazu namalovali i svou vlastní podobiznu. Maličkou, téměř nepostřehnutelnou. Třeba jako odraz v zrcadle, kterého si všimnou jen ti nejpozornější. A badatelé se pak po staletí ptou, zda ta maličká hlavička je mistrův autoportrét.

A že to nebylo úplně fér vůči Janu Křtiteli? Že si zasloužil mnohem víc prostoru? Jen uvažte: Totéž, v ještě větší míře, dělá autor čtvrtého evangelia sám se sebou! Sebe sama například odmítá nazvat jménem. Zatímco jiné Ježíšovy apoštoly uvádí jejich jménem, své jméno nám nikdy neprozradí. „*Jiný učedník.*“ „*Druhý učedník.*“ „*Učedník, který vydává svědectví.*“ „*Učedník, kterého Ježíš miloval.*“ Tak nazývá sebe sama. Dokonce ani neřekne: „*Ten, který Ježíše miloval.*“ Jen: „*Ten, kterého Ježíš miloval.*“

I. Zpátky k Janu Křtiteli, bratři a sestry. Co se o něm dnes dozvídáme? Jaká je verze Jana Křtitele v podání čtvrtého evangelisty? Hned v úvodu evangelia o něm slyšíme toto:

- ***Od Boha byl poslán člověk, jménem Jan. ⁷ Ten přišel proto, aby vydal svědectví o tom světle, aby všichni uvěřili skrze něho. ⁸ Jan sám nebyl tím světlem, ale přišel, aby o tom světle vydal svědectví.***

Jan. Člověk jménem Jan. Evangelista nám neříká, jak se jmenoval jeho otec. Tím vlastně vynechává jeho „příjmení“. V Ježíšově době tomu bylo stejně jako v Javorníku. Třetina mužů se jmenovala Jan. Apoštol by mohl říct, který Jan. Ale nepovažoval to za důležité. Nezmínil ani, že Jan patřil do kněžské rodiny. Dokonce ani, že Jan byl žid. Jen člověk. Člověk jako my všichni ostatní. Člověk jako ty, bratře. Člověk jako ty, sestro. Máme toho tolik společného, bratři a sestry, s tímto Janem. Někteří z vás dokonce i to křestní jméno! Ten člověk byl poslán od Boha, aby svědčil o světle, které přišlo do světa. Aby skrze Janovo svědectví mnozí lidé uvěřili v Ježíše. Ne v Jana. Ale v Ježíše. A hned se také dozvídáme, čím Jan rozhodně není. On není tím Božím světlem. On o tom Božím světle, o přicházejícím Mesiáši, o Ježíši Kristu jen vydává svědectví. To zmíní ve svém úvodu čtvrtý evangelista hned dvakrát.

Celým dnešním příběhem se táhne dvojí otázka: *Kdo Jan je? A kdo Jan rozhodně není?* A víckrát se zde objevuje spíš odpověď na tu druhou otázku. Tedy na otázku: *Kdo Jan není?* Bratři a sestry, to je pobídka k pokoře! Kolem sebe docela často slyšíme, abychom si plně uvědomili, kým jsme. Abychom plně poznali náš potenciál, který máme. Abychom si vážili sami sebe. I to je někdy důležité. Ale nic se nemá přehánět. Je třeba se někdy ptát: *Co rozhodně nejsme? Kým jistojistě nejsme?*

Jan těm židovským náboženským vyšetřovatelům vpálí bez dotázání do obličeje:

- ***Já nejsem Mesiáš.***

Oni za ním přicházejí a ptají se ho:

- ***Kdo jsi?***

A Jan:

- ***Nic nepopřel a otevřeně vyznal: "Já nejsem Mesiáš."***

Ale to jim nestačí. Naléhají znovu:

- ***Jak to tedy je? Jsi Eliáš? "Nejsem." "Jsi ten Prorok?" Odpověděl: "Ne."***

Nejsem Mesiáš, váš Spasitel. Nejsem ani žádný z těch velikých proroků, které čekáte a vyhlížíte, moji milí. Ani my nejsme, bratři a sestry... Nikdo z nás není Mesiáš. Nikdo z nás není Boží zachránce. A to je potřeba si čas od času uvědomit. Protože mnozí z nás, jistě z dobrých důvodů, z křesťanské lásky, se někdy chovají, jako by byli mesiášové, zachránci lidí. Ale nejsme. My o něm jen svědčíme. My nejsme On. A On není My. Mezi námi, kteří o Ježíši Kristu svědčíme a Kristem samotným, přes všechny vazby, které mezi sebou máme, je veliký rozdíl. A ten rozdíl se nikdy nesešel. A nikdy neseře. Jen si to vezměte: Kolik potřebných lidí je kolem nás? Mohli bychom se uběhat, a stejně bychom všechny nenavštívili, všechny nezaopatřili, všem nepomohli. Kolik nemocných lidí je v naší blízkosti? Dokážeme je všechny uzdravit? Kolik lidí se kolem noří do smutku a trápení? A my je nedokážeme napořád potěšit a upokojit. Tím méně jsme schopni nahradit jim jejich blízké, kvůli kterým třeba truchlí. Co smůly se za život nalepí na paty lidí? Dokážeme tomu předcházet? Dokážeme dostat všechny naše blízké ze všech jejich problémů? Víra, naděje a láska: Umíme tyto tři křesťanské ctnosti zasadit natrvalo do srdce druhého člověka? Vždyť ani ve svém vlastním srdci je ze své síly udržet neumíme! Někteří na sebe chtějí upozorňovat. Strhávat na sebe pozornost, aby si jich lidé všimli, aby je druzí uznávali, aby jim jejich bližní děkovali, aby na ně v dobrém vzpomínali. Jan nás varuje, že to není autentická křesťanská cesta. To je špatně! Pozornost druhých lidí má mít především ten, který jim dokáže pomoci nejlépe a nejúčinněji: Ježíš Kristus.

Ale jsou mezi námi i lidé, kteří by se opravdu rozdali pro druhé. Nikoli z touhy po slávě a uznání. Ale z lásky. Ovšem i takoví by měli zpozornět a trochu přibrzdit. Protože z takové obětivé lásky se někdy může vyklubat pýcha. Pýcha, která se někdy projeví třeba vyhořením. Anebo hořkostí: *Beze mě se nic dobrého neudělá. Když to neudělám já, pak nikdo.* Nebo se naše služba změní ve veliké trápení. Dřív či později totiž narazíme na naše lidské limity. Jen jeden je Zachránce. Ale nikdo z nás to není, bratři a sestry!

II. Teď už víme, co všechno Jan není. A tak je čas zodpovědět i tu první otázku: Kdo tedy je? Co je vlastně zač?

- ²² ***Řekli mu tedy: "Kdo jsi? At' můžeme přinést odpověď těm, kdo nás poslali. Za koho se sám pokládáš?"*** ²³ ***Řekl: "Jsem hlas volajícího na poušti: Urovňte cestu Páně - jak řekl prorok Izaiáš."***

On je hlas. Hlas, který nese Slovo. Hlas, který není Slovem Božím. Hlas, který Slovo Boží pouze nese. Aby se Jan od Spasitele ještě víc odlišil, říká doslova: *Já, hlas.* A ne: *Já jsem hlas.* Pouze: *Já, hlas.* To proto, aby si žádný čtenář nepletl Ježíše s Janem. Jen Ježíš pronáší božské výroky, které začínají: *Já jsem...* Jen náš Pán. Jan nikoliv. Dokonce ani vlastní zvěst Křtitel nemá. Nic originálního nepřináší. Káže stará slova proroka Izajáše. Stará slova, která se v jeho dnech měla konečně naplnit: *Že dny pokoření a hanby pro Izrael končí. Přichází totiž Boží odpuštění pro všechny. Přichází Boží spása. Z milosti, a tedy zcela zadarmo. To odpuštění, tu spásu však člověk od Boha přijímá ve chvíli, kdy činí pokání. Je třeba vyrovnat naše životní cesty, aby po nich Spasitel mohl hladce vstoupit do našeho srdce.*

A že by si Jan mohl zakládat alespoň na svém křtu, na tom symbolickém očištění hříchů v řece Jordánu? Ani to nedělá!

- ²⁵ ***Otázali se ho: "Proč tedy křtíš, když nejsi ani Mesiáš ani Eliáš ani ten Prorok?"*** ²⁶ ***Jan jim odpověděl: "Já křtím vodou. Uprostřed vás stojí, koho vy neznáte -*** ²⁷ ***ten, který přichází za mnou; jemu nejsem hoden ani rozvázat řemínek u jeho obuvi."***

On křtí jen vodou. Víc neumí. A o víc se ani nesnaží. Bez Ducha svatého, kterým křtí sám Mesiáš, je křest vodou jen křtem vodou. To všechno nás, kazatele Božího slova a služebníky svátostí, vede k pokoře, bratři a sestry. Jsme jen hlasy, na kterých Bůh sám roznáší své slovo k lidským uším a lidským srdcím. Jsme jen služebníci, kteří křtí vodou, zatímco Bůh sám v té chvíli křtí svým Duchem. Jsme jen služebníci, kteří rozdávají chléb a víno, zatímco Bůh mění srdce hříšníků. To skutečné, to podstatné, to závažné, to důležité, dělá Bůh sám. Zároveň s námi. Vedle nás. Trochu si nás k tomu z milosti používá. Ale nikdo z nás nic z toho sám od sebe nedělá. Buď je Bůh při díle, nebo se nic důležitého neděje.

III. To dnešní slovo však není určené jen pro nás, kazatele a faráře. Je určeno i vám. Všichni máme být jako člověk jménem Jan. Tedy: Svědkové přicházejícího Krista. Kdo je to svědek? Kdo jsou to svědci? Ti, kteří vyznávají skutečnost a pravdu, kterou v životě poznali. Ti, kteří neupadají do pokušení tuto poznanou pravdu zapřít, zatemnit, odsunout v životě na druhou kolej. Svědek je ten, kdo něco viděl, slyšel a prožil. A vzpomíná si na to. A vypráví o tom. Kristův svědek je ten, kdo duchovně Krista viděl, slyšel. Kdo prožil jeho přítomnost, přijal jeho odpuštění a spásu. Vzpomíná na všechno, co s Kristem prožil. A nestydí o tom vyprávět druhým lidem. Vlastními slovy. Jak mu zobák narostl.

My smíme být pokorní svědkové Ježíše Krista, kteří mu nejsou hodni rozvázat ani řemínek u sandálů. Pokorní učedníci, kteří si uvědomují, že pro Pána mohou udělat ještě méně, než mohli otroci pro své pány v dávných dobách. Rozvazovat obuv byla totiž práce hodná jen otroků. A přesto smíme být hrdými svědky Ježíše Krista. Hrdí na něj. Že si nás vybral. Že nás postavil do služby svědků. Že si právě náš hlas používá k tomu, aby nesl evangelium druhým lidem. Těm, mezi kterými už Kristus stojí, ale oni o tom ještě nevědí. Těm, kteří musí poznat, že uprostřed nich Kristus přebývá. To se totiž dozví díky tomu, že jim to řekneme. Že jim dosvědčíme laskavého Krista, který se nedrží daleko od lidí, byť by byli sebesthorší. My sami smíme prožívat, že uprostřed nás stojí náš Pán. Pán, kterého jsme už poznali. Jehož lásku jsme zakusili sami na sobě. Jehož pomoc a podporu jsme stokrát zakusili. Jehož přátelství je nám cennější než přátelství kdejakého člověka. Jehož naděje je živá. Jehož srdce pulzuje pro člověka. A ti, kteří si ještě neuvědomují tuto vzácnou přítomnost Ježíše Krista, by se to právě od nás mohli dozvědět. Nejen o Vánocích. Ale nakonec: Klidně právě o Vánocích.

Bratři a sestry, evangelista končí své vyprávění takto:

- ***To se stalo v Betanii, na druhém břehu Jordánu, kde Jan křtil.***

A někteří z vás tuší, že v Janově evangeliu má každá věta, byť na první poslech obyčejná, své místo. A svůj hlubší smysl. I toto sdělení má hlubší význam. Opět ukazuje na pokoru Jana Křtitele. On totiž křtil v Zajordání. V místech, kde izraelský lid za dob Jozua vstupoval do zaslíbené země. Izrael stál na prahu zaslíbené země. Ale musel ještě projít Jordánem, aby se do zaslíbené země dostal. Jan křtí před branami zaslíbené země. A jen vodou. Kristus však křtí Duchem svatým, v zaslíbené zemi. Jan na život v plnosti, na Boží spásu jen ukazuje. Ale Kristus tuto spásu naplnil. Držme se proto Pána Ježíše. To by jen tak mimochodem vykouzlilo úsměv na tváři Jana Křtitele.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, ved' nás k pokornému poznání, že bez tebe náš život nemá smysl a význam. Ved' nás ale i k hrdosti, že smíme být tvými svědky. Svým Duchem nás ved' k tomu, abychom celým naším životem dosvědčovali lidem kolem nás tvou lásku, tvé milosrdenství, tvůj pokoj. Amen.*